

Programové prohlášení vlády

10. 3. 1948

Slavné ústavodárné Národní shromáždění!

Dne 20. února 1948 podali demisi členové vlády za stranu národně socialistickou, lidovou a demokratickou. Tím byla vyvolána otevřená vládní krize. Dne 25. února 1948 přijal president republiky demisi zmíněných členů vlády a potvrdil naše návrhy na doplnění a rekonstrukci vlády. Tím byla vládní krize překonána. Dnes předstupuje doplněná a rekonstruovaná vláda před ústavodárné Národní shromáždění s programovým prohlášením. Schválením programového prohlášení vlády ústavodárným Národním shromážděním bude řešení vládní krize potvrzeno i parlamentně.

Dříve než přejdu k výkladu o vlastním programu vlády, řeknu něco o podstatě krise, jíž jsme v poslední dny prošli. Kořeny, z nichž krise vyrostla, jakož i cíle, které osnovatelé krise sledovali, musíme znát už proto, abychom se napříště podobných věcí vyvarovali anebo je zavčas předešli. Pominu proto zevní průvodní zjevy krise a pokusím se jít na samý kořen věci.

V předmnichovské republice vládla a rozhodovala u nás vrstva velkofinančních, velkopřemyslnických a velkostatkářských magnátů. To ví dnes každý prostý člověk, Čech i Slovák. V ústavě sice stálo, že zdrojem veškeré moci je lid - ve skutečnosti však lid cítil na své kůži a na každém kroku, že zdrojem veškeré moci byl peněžní žok. Jinými slovy: pod pláštíkem formální parlamentární demokracie byla v předmnichovské republice nadvláda velkých a svým majetkem mocných pánů.

Tato vrstva velkých a mocných pánů odůvodňovala svoji nadvládu mezi jiným také tvrzením, že jen ona je schopna řídit naše národní hospodářství. Výsledky jejího hospodaření - periodické hospodářské krise, trvalá nezaměstnanost, zbláznění na jedné a hromadění bohatství na druhé straně - však dokázaly, že velkokapitalističtí magnáti nejsou schopni řídit hospodářství ve prospěch celku.

Velcí a mocní páni předmnichovské republiky dále ujišťovali, že jedině oni jsou povoláni správně vésti a spravovati národní věci Čechů a Slováků a státní záležitosti Československa. Že prý jedině pod jejich vedením mohou si naše národy zajistit národní svobodu a státní nezávislost. Avšak právě v těchto životních věcech národa a státu byly výsledky velkoburžoasní nadvlády pro národ a stát nejzlobnější, nejstrašnější, nejkatastrofálnější. Aby udržela svoje třídní panství a výsady, spolčila se česká a slovenská buržoasie nejprve s vnitřními rozbíječi republiky, s německými a maďarskými fašisty. Z těchto sobecky třídních důvodů kapitulovala česká a slovenská velkoburžoasie ve dnech Mnichova a odmítla vojenskou pomoc, nabízenou Československu Sovětským svazem. A opět v zájmu peněžního měšce a majetku obětovali čeští a slovenští páni národní a státní věc dne 15. března 1939, přijali potupný protektorát a odtržení Slovenska od českých zemí a postavili se úplně a otevřeně do služeb Hitlera, ačkoliv věděli, že v případě vítězství je hitlerovské Německo odhodláno rozpráší Čechy a Slováky a vyhubit je jako národy. Tak se tedy česká a slovenská velkoburžoasie ukázala ne dobrým správcem, nýbrž bídným zrádcem naší národní a státní věci. Tak v době historických zkoušek byli čeští a slovenští páni zvaženi - a ukázali se lehkými.

Poznání této skutečnosti proniklo do vědomí velké části českého a slovenského lidu už za dob cizácké okupace. To se dělo tím rychleji, neboť všichni viděli: zatím co se lid okupantům pasivně i aktivně bránil, páni s okupanty kolaborovali a na německé válce a bídě národa spoluvydělávali. Stávalo se proto stále jasnějším, že po vyhnání německých okupantů se nemůžeme vrátit do poměrů předmnichovských. Stávalo se stále jasnějším, že po Němcích musí být od politické moci odehnáni i jejich čeští a slovenští pomahači a že musí být sáhnuto také na kořen jejich moci, to jest na jejich velké majetky, nahromaděné dlouholetým vykořisťováním lidu. Prostě bylo jasné, že v osvobozené republice musí mít rozhodující slovo lid. Ne na papíře, nýbrž ve skutečnosti.

A tak po osvobození Československa sovětskou armádou došlo k tomu, že jsme znárodnili peněžnictví a těžký a velký průmysl; že jsme odsunuli Němce a dali dříve jim patřící půdu, banky a fabriky ne do rukou českých a slovenských pánů, nýbrž do rukou českých a slovenských zemědělců, dělníků a živnostníků, do rukou národa; že jsme dále odstranili policejně byrokratický systém a zřízením národních výborů jsme zlidověli veřejnou správu; že jsme nepřipustili obnovení předmnichovských reakčních politických stran, které byly přímými politickými nástroji české a slovenské velkoburžoasie; že jsme vytvořili vládu Národní fronty, která měla být výkonným orgánem svazku dělníků, rolníků, živnostníků a inteligence. Tím vším byla dříve vládnoucí vrstva skutečně odsunuta od rozhodující politické moci a postižena na svém nejcitlivějším místě, na majetku. A v nové lidově demokratické republice se začalo uskutečňovat, že zdrojem veškeré moci je lid.

Přitom byl lid k bývalým neomezeným vládcům velkomyslný. Znárodnil jejich majetek pouze zčásti a za znárodnění jim zaručil náhradu. Ponechal v rukou soukromých mnoho průmyslových a jiných podniků a znárodněním vůbec nezasáhl do oblasti velkoobchodu domácího, jakož i do vývozu a dovozu. Kapitalistům zůstala tedy i nadále možnost vydělávat, obchodovat a hromadit zisky. A kapitalisté toho plně využili. Vrhli se v první řadě na obory, které byly s hlediska ziskového nejvýnosnější, při čemž v honbě za ziskem se pramálo starali o zákon, mravnost a čisté ruce. Lid to vidí názorně tak: při měnové reformě na konci roku 1945 každý formálně začal s pěti sty korunami. Dnes však má spousta kapitalistů na hotovosti miliony a miliony. Je jasné, že toho nemohli nabýt čestnou a poctivou vlastní prací, nýbrž nečestným vykořisťováním a šmelinařením. Výsledek tohoto "vývoje" pak je, že majetková základna buržoasie, zúžená a oslabená znárodněním, začala se opět rozšiřovat a sílit.

Avšak nejen to. Ponechali jsme po osvobození dřívějším pánům a vládcům všechna občanská politická práva. Byli jsme svědky, jak se souzení zrádců a kolaborantů zvrhlo v přímý výsměch právnímu a mravnímu cítění našeho lidu. Jak zrádci a kolaboranti byli šmahem osvobozováni nebo trestní řízení proti nim zastavováno a jak pouze nepatrná část z nich byla - a to ještě většinou mírně - postižena. Není divu, že jim tedy velmi brzy opět narostl hřebínek. Plně využili či lépe řečeno zneužili politických práv, která jim byla velkomyslně ponechána. Vstupovali sami nebo posílali své agenty do legálních politických stran a legálních zájmových organizací. Prosazovali na vedoucí místa v těchto stranách a organizacích sami sebe nebo své lidi a z pozadí, z tajných konventíků řídili jejich práci. Na tom, jak některé strany dřívější Národní fronty postupovaly ve vládě, v parlamentě, v národních výborech, v zájmových organizacích, v tisku, na schůzích a ve veřejném životě vůbec - na tom všem se dalo přímo nahmatat, jak tyto strany postupně podléhají reakční nůžce a jak nakonec se úplně zvrhají v nástroj reakce. Výsledek tohoto, "vývoje" pak byl, že po květnu 1945 velkoburžoasie, odsunutá od politické moci, zesílila i politicky, že její vliv sahal až do vlády a že tento vliv nemohl být jiný než reakční. Jinými slovy: v květnu 1945 jsme ze zasedací síně vlády vyhodili reakci dveřmi a v únoru 1948 se ukázalo, že nám tam reakce vlezla oknem.

Takové tedy bylo hospodářské, třídní a mocenskopolitické pozadí únorové vládní krise. Reakce, která zneužila svých hospodářských posic k novému obohacení se a která si úplně podmanila některé strany Národní fronty tak, že pomocí nich vnikla přímo do vlády - tato reakce se rozhodla ke generálnímu úderu proti lidově demokratickému režimu.

Bezprostředním cílem reakce bylo změnit ve vládě a v celém státě poměr sil ještě před volbami, poněvadž se bála porážky ve volbách. Konečným cílem reakce pak bylo, úplně zvrátit lidově demokratický řád, vzít lidu vše, co mu osvobození a národní revoluce přinesly, vrátit bývalým majitelům co bylo znárodněno a nastolit opět neomezenou nadvládu velkých a mocných pánů. Zahraničně politicky šlo reakci o to, vzdálit nás od Sovětského svazu a od ostatních spojenců a přimknout republiku opět k těm, kdož mají na svědomí Mnichov. Měl se prostě v té či oné formě opakovat rok 1920, který byl začátkem konců vymožeností, jichž náš lid dosáhl po rozbití Rakouska-Uherska po první světové válce.

Nechť nikoho nemýlí, jestliže reakční osnovatelé vládní krise o těchto svých konečných cílech otevřeně nemluvili. Nechť se nedá nikdo klamat, jestliže tito lidé čas od času dokonce opakovali, že nechtějí na příklad znárodnění rušit, že spojenectví se Sovětským svazem je mimo diskusi a pod. Tak postupuje každá kontrarevoluce. Každá kontrarevoluce zamlčuje své konečné cíle a odkrývá své karty jen postupně. Kontrarevoluci jde vždy především o zvrát mocenských sil v její prospěch, jde jí prostě o moc. Dostat do rukou moc - tím je pro ni vyhráno vše. Tím dostává volnou ruku k prosazení svých kontrarevolučních plánů až do konce. Tak tomu bylo i v československém případě. Ostatně už sama záminka, pro kterou zpátečníci vládní krizi vyvolali, vrhá ostré světlo na jejich dalekosáhlé mocenské cíle. Navenek šlo asi o osm přeložených úředníků Sboru národní bezpečnosti v Praze. Ve skutečnosti se nápor reakce soustředil proti celé národní bezpečnosti. Pánové počítali tak: dostat Sbor národní bezpečnosti opět do reakčních rukou a pod reakční velení, býti v důsledku toho s to, použít tohoto sboru proti lidu - jak tomu bylo v neblahých dobách předmnichovských - to znamená, dostat do rukou všechny trumfy a mít možnost zatočit s lidem podobně jako s ním zatočil v roce 1920 nechvalně známý Heindův důvěrník Jan Černý. Prostě, svými nezřízenými útoky proti Sboru národní bezpečnosti odhalili páni už předem část svých reakčních plánů.

Ostatně, kdo se nedal žádnými manévry, vytáčkami a záminkami reakce mýlit - byl náš lid. Lid prohlédl její skryté záměry a cíle ne snad až v okamžiku, kdy reakce vsadila vše na jednu kartu a vyvolala vládní krizi. Lid měl všeho toho, co reakce už dříve po celé dlouhé měsíce prováděla, více než dost. Reakcí vyvolaná vládní krise byla jen kapkou, kterou i tak už přeplněná číše trpělivosti lidu přetekla. A byl to nejen náš dělný lid ve městech, nýbrž současně také náš pracující lid na venkově. Lid ve své zdrcující většině rázem pochopil, že ve vládě neběží o nějaké malicherné koaliční spory o křesla a o hmotné výhody, o spory tak typické pro koaliční vlády předmnichovské. Lid ve své zdrcující většině jasně poznal, že zde běží o nebezpečný pokus zvrátit lidově demokratický režim a uvésti vniveč všechno to, co našemu lidu přineslo osvobození. Proto ono přímo živelné zaburácení lidového hněvu a odporu, které od 20. do 25. února roku 1948 prošlo celou republikou od Šumavy až k Tatrám a které rozmetalo celé plány reakce jako domek z karet.

Nepřeháním, řeknu-li, že náš pracující lid měst i venkova složil v těchto kritických dnech novou zkoušku politické vyspělosti a zralosti a že v této zkoušce skvěle, ba přeskvěle obstál. Považuji za svoji povinnost, vyslovit i s této tribuny ústavodárného Národního shromáždění našemu pracujícímu lidu měst i venkova a jeho skutečným politickým představitelům svůj velký obdiv a velký dík za jejich rozhodný a vpravdě státnický postoj v této krizi. Vy, miliony a miliony prostých občanů ve městech i na vesnici, vy jste zachránili naši zemi před novými

Lipany a tím i před novou Bílou horou. Novodobá panská jednota byla rozdrčena a k rozhodnému slovu přijdou nyní ve všech otázkách národních a státních potomci skutečných táboritů, následníci Mistra Jana Husi, Jana Žižky z Trocnova, Prokopa Holého a Roháče z Dubé.

Tak tedy bylo v důsledku příliš okatého a drzého vystoupení kontrarevoluce, díky pohotovosti a ostražitosti našeho lidu, a ne naposled - díky bdělosti a prozíravosti jeho vedoucí strany, komunistické strany Československa - v zárodku zmařeno kontrarevoluční spiknutí reakce. Ve chvíli, kdy nám byla oznámena demise členů vlády, zastupujících výše uvedené strany, jsme jasně a nedvojsmyslně řekli na všechny adresy: že za prvé není možný návrat těch členů vlády, kteří podali demisi; že za druhé není možno jednat o doplnění a rekonstrukci vlády ani s těmi klikami, které se vydávaly za oprávněná vedení stran, jejichž jménem dosud vystupovaly a jejichž důvěry tak hrubě zneužily. Řekli jsme za třetí, že budeme jednat o doplnění a rekonstrukci vlády s těmi činiteli stran dřívější Národní fronty, kteří se původnímu duchu a programu Národní fronty nezpronevěřili. A konečně jsme řekli, že do vlády musí být pojeti i představitelé takové důležité organizace, jako je revoluční odborové hnutí.

Na tomto základě došlo skutečně k doplnění a rekonstrukci vlády. Doplněná a rekonstruovaná vláda je vládou obrozené Národní fronty. Ve vládě jsou přímo účastní představitelé všech obrozených politických stran, jakož i zástupci naší největší organizace, Revolučního odborového hnutí. V tomto smyslu je vláda obrozené Národní fronty výkonným orgánem svazku dělníků, rolníků, živnostníků a inteligence. A v tom se vracíme k původnímu smyslu a duchu Národní fronty, jak se tato vytvářela v odboji, ve slovenském i pražském povstání a ve dnech slavného osvobození.

K doplnění a rekonstrukci vlády došlo přísně ústavní, demokratickou a parlamentní cestou. To musí uznat každý, kdo má oči k vidění a uši k slyšení. Ústava a zvyklost předpisuje, že prezident republiky jmenuje na návrh předsedy vlády nové členy vlády v návrhu za ty, kteří odstoupili. To se stalo. Ústava dále předpisuje, že každá, tedy i dnešní vláda, má mít důvěru parlamentu. O tuto důvěru ústavodárného Národního shromáždění se nynější vláda obrozené Národní fronty uchází. Je na vás, abyste tuto důvěru vládě dali anebo odepřeli. Mám však za to, že velká většina členů tohoto slavného sboru nynější vládě svoji důvěru vysloví. Vysloví ji tím více, když správně posoudí její program.

Zdá se však přes to nutné, abychom adresovali několik slov dnešním zahraničním i domácím, "obhájcům" československé ústavnosti. Tito lidé dnes křičí, že prý je porušována československá ústava. Kde však byli všichni tito lidé, když se v r. 1938 odehrávala mnichovská tragédie? Co znamenal Mnichov s hlediska československé ústavnosti? Mnichov znamenal nejbezohlednější pošlapání československé ústavy. A v době Mnichova pošlapali československou ústavu co nejbezohledněji jak zahraniční, tak i domácí činitelé. Československá ústava jasně praví, že k územním změnám republiky může dojít jen a jen za výslovného souhlasu Národního shromáždění. To věděli dobře cizí i domácí mnichované. Kdo však se ptal československého Národního shromáždění, co soudí o mnichovském diktátu? Nikdo! Okleštění, zmrzačení a ochromení republiky provedli tedy cizí i domácí páni bez jakýchkoli ohledů na československou ústavu. Těmto lidem anebo jejich nástupcům, pokud dnes kvílí nad domnělým porušováním ústavy, bychom radili: v domě oběsence nemluv o provaze!

Přecházím nyní k otázkám programu obrozené Národní fronty. Vzhledem k tomu, že období ústavodárného Národního shromáždění se chýlí ke konci, je také program vlády vázán na toto časové období.

Program vlády možno rozdělit zhruba na tři části: vláda chce za prvé uskutečnit ony nejdůležitější části vládního programu z července roku 1946, které dosud splněny nebyly. Vláda chce za druhé vtělit v čin ony požadavky, které byly vytyčeny celostátním sjezdem závodních rad a odborových organizací dne 22. února 1948, jakož i sjezdem rolnických komisí ve dnech 28. a 29. února 1948. Za třetí musí vláda uskutečnit ony postuláty, které vplynuly z rozdrčení protivládního reakčního spiknutí v únoru 1948.

Posuzujeme-li bez zaujatosti vývoj našeho hospodářství od voleb v roce 1946, pak nemůžeme nevidět jeho vzestupnou tendenci. Při zrození dvouletého hospodářského plánu prorokovali naši protivníci jeho zhroucení. Nestalo se tak. V prvním roce dvouletky byl hospodářský plán splněn na 100,9 %, v lednu tohoto roku byl plán splněn na 103,6 % a předběžná data z února tohoto roku ukazují, že i v tomto měsíci vládní krise byl plán nejen splněn, nýbrž i překročen. Dokončili jsme vcelku osídlení našeho pohraničí a zajistili tak novou existenci statisícům českých a slovenských lidí, dělníkům, zemědělcům, živnostníkům a inteligenci. Přikročili jsme k revisi první pozemkové reformy a dáváme tím do rukou výkonných rolníků další statisíce hektarů půdy. Udrželi jsme vcelku rovnováhu mezi cenami a platy, stabilisovali naši měnu a vyhnuli se inflaci. v roce 1947 náš zahraniční obchod značně vzrostl a jeho bilance byla v rovnováze. V oblasti sociálně politické jsme ve prospěch lidu udělali za poslední půl druhu roku více, než se udělalo před válkou za dvacet let. Prostě výroba a obchod domácí a zahraniční stoupaly, stoupala tím - byť i pomalu - životní úroveň našeho lidu. Těžce dolehlo na naše hospodářství loňské sucho a z toho vyplývající značná neúroda. Museli jsme v důsledku neúrody snížit přídělky některých potravin, musíme daleko větší množství potravin různého druhu dovážet ze zahraničí. Považuji za svoji povinnost, vyslovit znovu dík Sovětskému svazu a osobně generalissimu Stalinovi za pomoc, kterou nám poskytl mimořádnou dodávkou 600.000 tun chlebovin a krmného obilí. Avšak abychom si zajistili výživu zvýšeným dovozem potravin, musíme stupňovat náš vývoz průmyslových výrobků, mezi jiným také výrobků široké potřeby, jichž se proto dostává na domácí trh méně. Rolníkům jsme aspoň částečně hradili škody způsobené suchem, což se nikdy před tím nestalo. Dali jsme rolníkům mimořádné příplatky ke všem zemědělským výrobkům a nejvíce postiženým rolníkům jsme pomáhali přímými podporami. Zkrátka, ani taková přírodní katastrofa, jako bylo loňské sucho, nedovedla naše národní hospodářství vyšinout z rovnováhy.

Nicméně však jsme mohli býti v konsolidaci a rozkvětu našeho hospodářství a v postupném zvyšování životní úrovně lidu mnohem dále. Také neúrodu, způsobenou suchem, jsme mohli překonat hladčeji a bezbolestněji. Byla to však brzdicí činnost reakce ve vládě a v celém státním a hospodářském ústrojí, která nám házela klacky pod nohy a ztěžovala postup vpřed. Nebudu vás unavovat dlouhým výpočtem toho všeho, co mají tito páni v tomto směru na svědomí. Stačí, když zdůrazním, že značná část vládního programu, schváleného tímto ústavodárným Národním shromážděním v červenci 1946, ještě čeká na své vyplnění. Avšak já pevně věřím, že zameškané aspoň v hlavních věcech dohoníme.

Co tedy musíme ještě v tomto období ústavodárného Národního shromáždění, ještě před volbami, splnit z programu, který byl tímto slavným sborem schválen v roce 1946 a pokud zůstal dosud nesplněn? Zmíním se jen o hlavních, nejdůležitějších věcech.

Máme za to, že musíme dáti republice novou ústavu. Zdůrazňuji, ústavu novou, v duchu programového prohlášení vlády z 8. července 1946. Ústavu, která zakotví všechny vymoženosti lidu, jichž po osvobození dosáhl, a která současně nebude brzdou na další cestě vpřed, na cestě k socialismu. Pokud běží o ústavní úpravu poměru našich dvou bratrských národů, Čechů a Slováků, trváme na košickém vládním programu, na slovenské magně chartě, s přihlédnutím k praktickým zkušenostem, jichž jsme od osvobození nabyli. Pokud běží o soukromý majetek našeho pracujícího lidu ve městech i na venkově, trváme na tom, aby rolníkům bylo ústavně zaručeno soukromé vlastnictví půdy do 50 ha, drobným a středním podnikatelům jiného druhu pak bude ústavně zaručeno soukromé vlastnictví podniků do 50 zaměstnanců, kromě těch oborů, jejichž úplné znárodnění bylo anebo bude provedeno zvláštním zákonem ještě do nové ústavy.

Kromě velkého díla nové ústavy uzákoníme ještě před volbami národní pojištění, jedinečné v celém světě. Národní pojištění důchodové zabezpečí všechny pracující vrstvy národa a jejich rodiny - dělníky, rolníky, živnostníky a inteligenci - pro případ invalidity a stáří i pro případ úmrtí živitele. Budou zvýšeny důchody staropensistů. Sociálně potřebným a invalidním zemědělcům a živnostníkům bude vyplácen sociální důchod. Národní pojištění nemocenské vyrovná dosavadní rozdíly mezi nároky dělníků a úředníků, přinese jiná značná zlepšení a bude rozšířeno i na samostatně hospodařící - na rolníky, živnostníky a svobodná povolání.

Ve věcech půdy chceme provést novelisaci zákona o revisi první pozemkové reformy, zejména v tom smyslu, aby půda zbytkářů mohla býti v případě potřeby přidělena rolníkům ve větším rozsahu než dosud. Zároveň je nutno uskutečnit zákon o trvalé úpravě vlastnictví půdy. Tímto zákonem se má umožnit výkup půdy nad 50 ha, nacházející se v soukromých rukou, a rozparcelování této půdy mezi výkonné zemědělce.

Naším rolníkům bude dále pomoheno novou úpravou zemědělské daně, která část malých rolníků osvobodí od daně vůbec a druhé části malých a středních rolníků daňové břemeno podstatně sníží. Dalším důležitým činem ve prospěch zemědělců bude zákon o zemědělském úvěru, což jim umožní dostat laciný úvěr bez lichvářských podmínek.

Pro naše živnostníky chceme zavést jednotnou živnostenskou daň, která jednak sníží daňové břemeno, jednak zjednoduší celou daňovou manipulaci. A obdobně jako u zemědělců chceme pro naše živnostníky uskutečnit zákon o živnostenském úvěru, který by živnostníky jednou provždy osvobodil od lichvářů.

V oboru školství chceme ještě v tomto období uskutečnit dlouho očekávaný školský zákon, který položí základ pro vybudování jednotné školy.

Opakuji, že v tomto prohlášení mluvím jen o hlavních a nejdůležitějších věcech, k jejichž splnění jsme se vládním programem z července roku 1946 zavázali a k jejichž splnění dosud nedošlo. Kromě přímo zde jmenovaných otázek je řada jiných, o jejichž uskutečnění ještě v tomto období budeme usilovat.

Jaký úkol pro vládu a ústavodárné Národní shromáždění plyne z usnesení dvou památných únorových sjezdů: sjezdu závodních rad a odborových organizací a sjezdu rolnických komisí? Pokud běží o zemědělské otázky, shodují se tato usnesení vcelku s dřívějším programem vlády, o jehož splnění jsem mluvil. Pokud běží o otázky průmyslu, domácího velkoobchodu, jakož i dovozu a vývozu, jsou to otázky nové a vláda i ústavodárné Národní shromáždění k nim musí zaujmout stanovisko. Myslím, že toto stanovisko nemůže být jiné než kladné. Aniž

bych zacházel do podrobností, chci zdůraznit, že ještě do voleb má být provedeno: Státní organizace všeho domácího velkoobchodu. Státní organizace vývozu a dovozu. Znárodnění kapitalistického podnikání u podniků všeho druhu nad 50 zaměstnanců, při čemž určité obory, na nichž má veřejnost obzvláštní zájem, mají být znárodněny úplně.

Opatření toto je především odůvodněno národohospodářsky. Jím mají být pro národ, pro celek zachráněny desetimiliardové hodnoty, které dosud byly z národního důchodu odčerpávány a zneužívány začasť k protinárodním cílům. Opatření toto je však současně nutné z důvodů státně politických. Oblast, jíž se má další znárodnění, případně zestátnění dotknout, byla a je pařeništěm protistátních piklů a právě z ní rostou kořeny překonané únorové vládní krise. A tyto kořeny protistátního a protilidového spiklenectví nutno vtrhnout. A ony budou vytrhány.

Konečně musíme vyvodit i politické důsledky z únorové krise. Řekl jsem už, že některé strany dřívější Národní fronty úplně propadly reakci a staly se jejím nástrojem. Řekl jsem, že doplněná a rekonstruovaná vláda je výrazem obrozené Národní fronty. K tomu pak je potřeba ještě výslovně dodat, že součástí obrozené Národní fronty mohou být jen obrozené politické strany a nadstranícké organizace. Agenti reakce musí z těchto stran a organizací bezpodmínečně ven. Provést to jsme povinni všemu našemu lidu ve městech i na venkově. Provést to jsme povinni národu a republice. Provést to jsme povinni, chceme-li zaručit klidný a svobodný vývoj, jakož i nezávislost naší republiky.

Tato očista našeho veřejného života probíhá. Spontánně vzniklé akční výbory Národní fronty ji provádějí. Nemá a nesmí to být akce politické pomsty a tím méně akce, v níž se vyřizují osobní účty. Ústřední akční výbor Národní fronty dal v tomto směru jasné pokyny a vláda spolu s ním bude dbát, aby byly plněny. Při takové akci se není možno předem vyvarovat určitých přehmatů a nedorozumění. Prohlašuji závazně, že pokud se tak stalo, bude zjednána spravedlivá náprava. Avšak stejně závazně prohlašuji: Nezůstaneme stát na poloviční cestě! Do vedoucích míst našeho veřejného života proniknuvší agenti reakce musí být odstraněni a jejich opětovnému pronikání zabráněno. Náš pospolitý lid nechce, aby se únor 1948 opakoval za několik měsíců znovu.

Únorová bouře vyjasnila také náš zahraničně politický obzor. To, co si naši zpátečníci, zneužívající svobody slova a projevu, dovolili v tomto směru, přesahovalo vskutku všechny meze. Soustavným štváním proti našim spojencům podkopávali naše zahraničně politické postavení a ohrožovali tak bezpečnost, ba samé základy existence republiky. Tomu je nyní konec. Je konec zdání, že republika zahraničně politicky sedí na dvou židlích. Budiž řečeno na všechny strany, že Československo je a zůstává věrným a spolehlivým členem slovanské rodiny a že se také cítí spojencem jiných zemí lidové demokracie. Toto nikterak nevyklučuje, že chceme učiniti s naší strany všechno, aby byl zachován dobrý poměr ke všem ostatním státům, což ovšem musí spočívat na vzájemnosti. Nechceme od nich nic jiného než poctivé obchodování a nevměšování se do našich vnitřních záležitostí. Myslím, že toto naše přání je skromné dost!

Slavné ústavodárné Národní shromáždění! Doplněná a rekonstruovaná vláda obrozené Národní fronty předstupuje před tento vysoký sbor se svým programovým prohlášením a uchází se o jeho důvěru. Jak se to má s důvěrou lidu k této vládě, to bylo možno posoudit v těch pohnutých únorových dnech, zejména dne 22. února na sjezdu závodních rad a odborových organizací a 28. a 29. února 1948 na sjezdu rolníků.

Tento lid dal jasně najevo, že chce, aby konečně a jednou provždy se stalo skutkem, že všechna moc v tomto státě pochází z něho, z lidu. Vy jste zástupci lidu. Vy znáte dnes jeho vůli. Učiňte tedy, aby se vůle lidu stala zákonem. A lid vás bude za to blahoslovit.

Přednesl předseda vlády Klement Gottwald